

СТАНОВИЩЕ

на проф. д.ф.н. Иван Стефанов

относно дисертацията на доц. д-р Добринка Пейчева за
получаване на научната степен “Доктор на науките”

Представената дисертация “Медиализацията на обществото” преследва една ясна научна цел: да проследи и анализира развитието на комуникативните процеси в съвременното общество.

Под *медиализация* доц. д-р Добринка Пейчева разбира все по-дълбокото обвързване на всички сфери на обществото със съвременните средства за масова комуникация. Мобилното и динамично взаимно обвързване между медиите и социума моделира по нов начин контактите между хората, трудовия процес, институциите, културните поведенчески модели, груповото и междуличностното общуване, домашната среда и т.н. Във връзка с това Д. Пейчева предлага ново разбиране за някои основни проблеми от сферата на социологията и теорията на масовите комуникации:

- известното определение на Макс Вебер за социалното действие днес трябва да се разбира и тълкува, преди всичко, като комуникативно действие. Защото комуникирайки, съвременният човек продава, купува, твори, сключва договори, извършва ценностни прояви и т.н. Авторката основателно твърди, че съвременното комуникативно действие става все повече интерактивно и мобилно, придобива всеобщ и глобален характер. Поради това тя предлага преорентиране на парадигмата за

социалното действие към комуникативното действие като последното трябва да получи статут на основно понятие в съвременната социология. Комуникативността трябва да е вече фундамента, върху който и в рамките на който, да се търси смисъла на човешките поведения. Впрочем, това преорентиране на класическата социологическа парадигма вече е заложено в социологическите теории на Хабермас, Никлас Луман, Р.Буркарт и др. и тук Д. Пейчева би трябвало да приложи повече свои аргументи в подкрепа на тази, иначе перспективна в теоретическо отношение, гледна точка;

- намирам за много съдържателно направеното от Д. Пейчева обобщение, че в епохата на медиализацията ново значение придобива аудиторията. Промяната се състои в това, че аудиторията вече действено се разкрива едновременно като реципиент и като комуникатор – тя не само приема съобщения, но и създава и разпространява нови съобщения. Аудиторията има творчески прояви, тя е креативна и посредничи в разпространяването на едни или други духовни продукти. В днешната аудитория на масовите комуникации отделният човек не е неразличима единица в дадена общност, а самият той може да стане източник на съобщение (да се преобразува в “медия”) и да се прояви като творческа индивидуалност. Т.е. от сега нататък медиите са не само групови, институционални образowania, но и отделни самостоятелни индивиди, които създават и разпространяват съобщения с авторски, личен характер;
- навлизането на медиите в обществото означава появата и устойчивото позициониране на т.н. “социални мрежи”, които са без аналог в досегашната комуникативна практика. Тези мрежи стават център за активни групирания в обществото, форми на нова, бърза и

ефикасна солидарност. Основни комуникативни технологични постижения се явяват значима предпоставка за появата на нови форми на социална организация. На тази основа се формират значителна част от съвременните политически действия, особено тези, които представляват изява на съвременните социални движения. Затова разпространението на социалните мрежи и на участващите в тях бележи непрекъснат ръст. Това дава основание на Д. Пейчева да направи вярното заключение, че този тип комуникация се възприема като някаква форма не на опосредствана, а на “жива” връзка; на “познанство” и на приятелство и има много динамичен характер;

- медиатизацията на обществото Д. Пейчева разглежда като негово състояние след епохата на постмодернизма. В медиализираното общество човек присъства в ежедневието на своите колеги, близки и приятели, независимо на какво разстояние се намира от тях. По този начин комуникативното действие служи едновременно и на традициите и на иновациите и представлява средство за преодоляване на крайния индивидуализъм на постмодерното общество чрез нови форми на солидарност. Затова медиализацията може да се обяви като някакъв нов всеобхватен медиен конструкт, който насочва социалното развитие в нови и посмислени посоки. Затова Д. Пейчева убедено заявява, че медиализационната теория трябва да се постави над, а не до останалите съвременни медийни или социологически теории.

Бих казал, че все пак това е прекалено – постмодерното общество няма да може толкова лесно и толкова бързо и само с комуникативното действие, като основен медиен конструкт, да се промени из основи. Освен това, понастоящем постмодерното общество, на основата на

своите трудно изчерпаеми ресурси – информацията и знанието - се намира в своя апогей и мисля, че то още дълго ще съществува.

В заключение ще заявя, че в тези посочени и подчертани дотук четири съществени пункта, от съдържанието на разглежданата дисертацията, са основните приноси моменти. Въз основа на тях формирам своето положително отношение към дисертацията и присъждането на научната степен “Доктор на науките” на доц. д-р Добринка Ст. Пейчева.

23. 06. 2012 г.

София

Проф. д.ф.н. ИВАН СТЕФАНОВ